

Uluslararası Öğrencilerin Ülke ve Üniversite Seçimlerini Etkileyen Faktörler

Türkiye Durum Çalışması

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

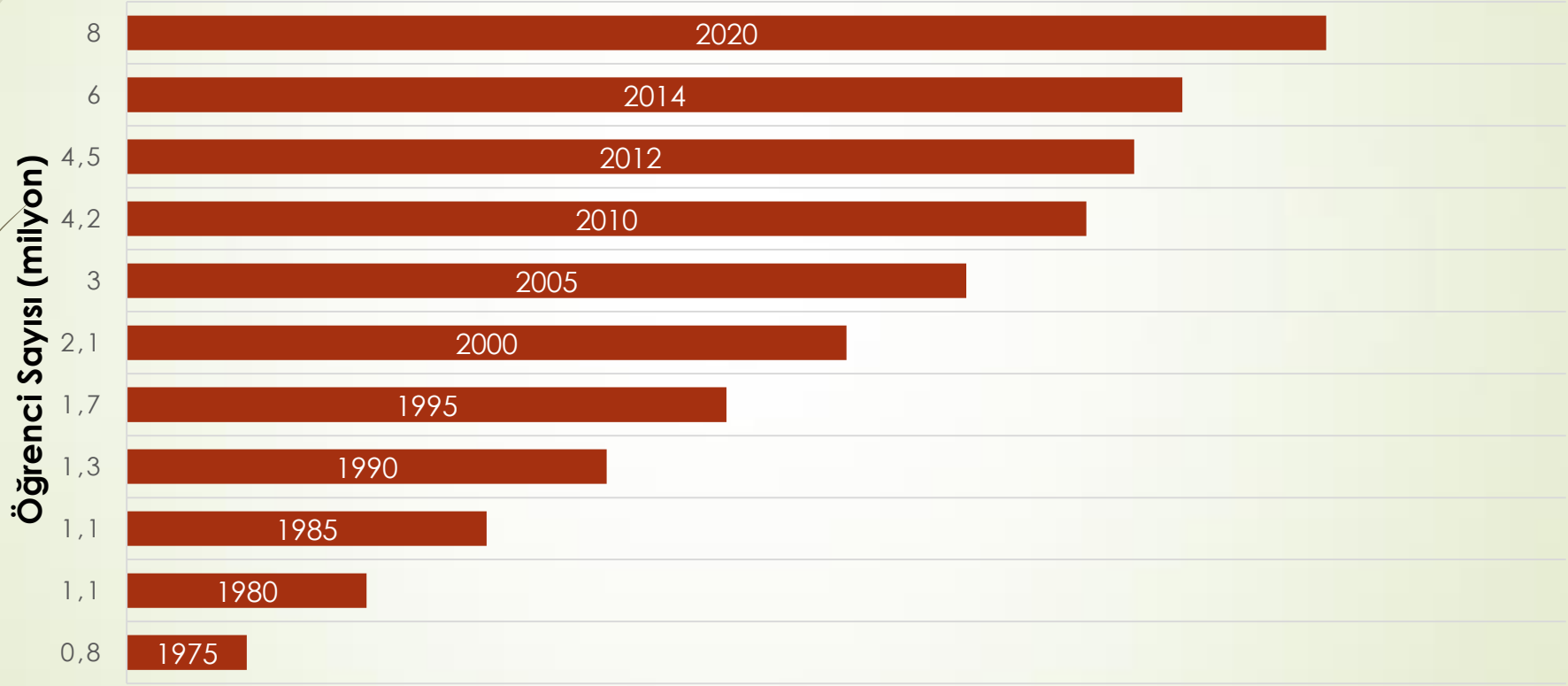
Yüksek Öğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Eğitim Fakültesi

Giriş

- Dünyadaki hızlı değişimlere uyumlu olarak, eğitimde de uluslararasılaşma hızla ilerleme kaydetmektedir.
- Uluslararasılaşma ile birlikte ülkeler ve üniversiteler arasındaki ilişki güçlenmektedir.
- Özellikle; ekonomik, sosyal, politik, akademik, ve kültürel etkileşimler, günümüzdeki öğrenci hareketliliğini etkileyen önemli değişkenlerdir.
- Dünya geneline baktığımızda, 1975 yılında 800.000 civarında olan uluslararası öğrenci sayısı, 2014 yılında 6 milyona ulaşmıştır. 2020 yılı itibariyle bu sayının 8 milyona ulaşması beklenmektedir (OECD, 2016).

Uluslararasılaşmanın Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

(OECD, 2016)

Dünyada Uluslararası Yükseköğretim

Tablo 1.

Yurtdışına Uluslararası Öğrenci Gönderen Ülkeler	%
Çin	17
Hindistan	5,9
Güney Kore	3,7
Almanya	3
Türkiye	1,4

Tablo 1'e göre, Çin, Hindistan ve Güney Kore gibi Asya ülkeleri çoğunlukla yurtdışına uluslararası öğrenci gönderen ülkelerdir. Bu tablodan da çıkarılacağı gibi, bu ülkeler uluslararası eğitim sahasında büyük bir role sahiptir (OECD, 2016).

Dünyada Uluslararası Yükseköğretim

Tablo 2.

Yurtdışından Uluslararası Öğrenci Alan Ülkeler	%
Amerika	19
İngiltere	10
Avusturalya	6
Fransa	6
Almanya	5
Çin	2
Türkiye	1

Tablo 2, Amerika'nın yurtdışından uluslararası öğrenci alan ülkeler arasında birinci sırada olduğunu göstermektedir. Amerika'yı takip eden ülkeler; İngiltere, Avusturalya, Fransa, Almanya, Çin ve Türkiye'dir. (DEİK, 2013).

Uluslararası Öğrencilerin Ülke Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Tablo 3.

Uluslararası Öğrencilerin Ülke Seçiminde Etkili Olan Faktörler	%
Daha fazla deneyim edinmek	3,32
Ülkenin uluslararası ünü	3,3
Ülkenin refahı ve güvenilirliği	3,3
Eğitim harcamaları	3,25
Öğrenci vizesi alma kolaylığı	3,05
Mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı	3

(Leask ve Willcoxson, 2009)

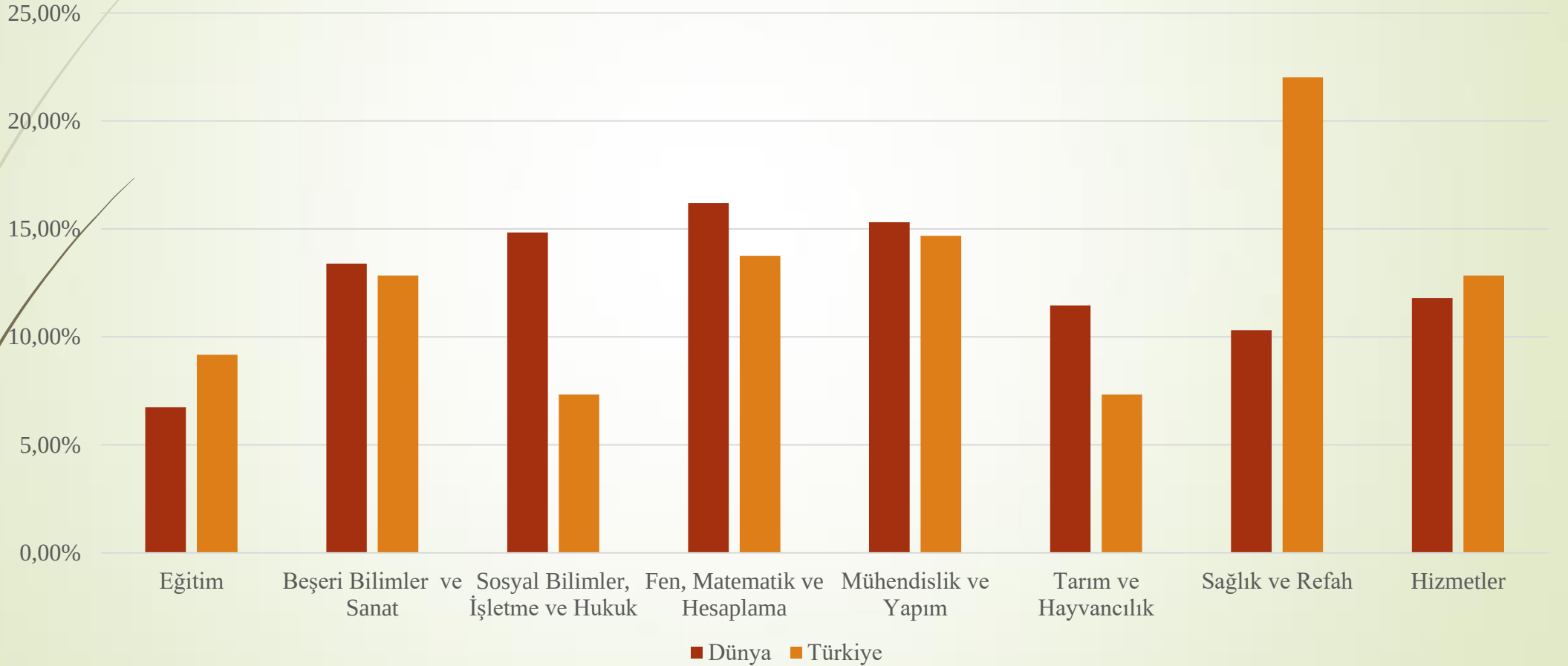
Uluslararası Öğrencilerin Bölüm Tercihleri

Tablo 4.

Uluslararası Öğrencilerin Bölüm Tercihleri	%
İşletme, Bankacılık ve Reklamcılık	23
Mühendislik	12
Sosyal Bilimler ve Sanat	12
Bilgi Teknolojileri	11
Tıp, Eczacılık ve Veterinerlik	9
Teorik Bilimler	5
Yaratıcı Sanat ve Dizayn	5
Öğretmenlik	4
Turizm ve Konaklama İşletmeciliği	3
İngilizce	3
Diğer	9
Bilinmiyor	4

(DEİK, 2013)

Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Alanları Tercihleri Açısından Türkiye ve Dünyanın Karşılaştırılması (OECD, 2016)

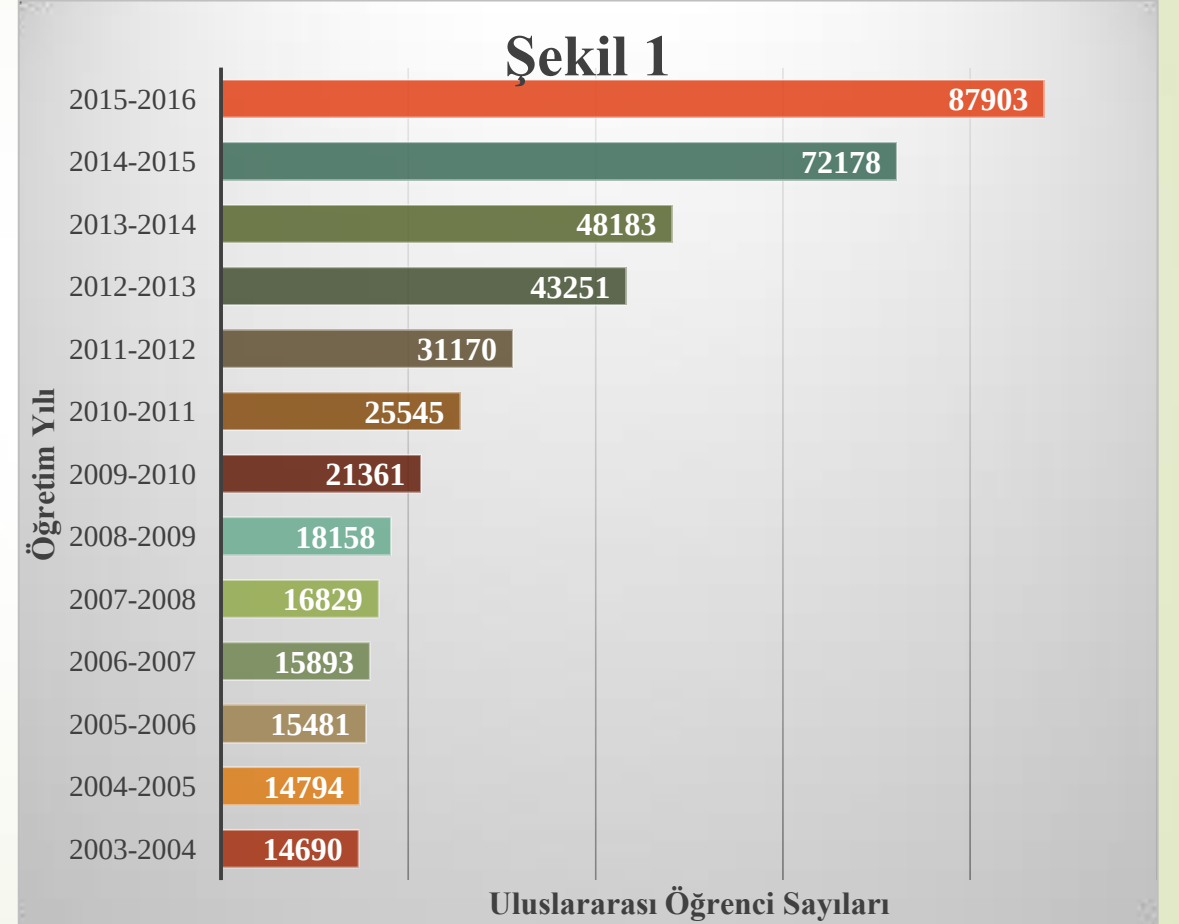

Türkiye’de Uluslararası Yükseköğretim

- Uluslararasılaşmanın yükseköğretimdeki önemi ve uluslararası öğrenciler konusu, «10. Kalkınma Planı» ile birlikte Türkiye’nin öncelikliler listesine girmiştir.
- 2014 yılı itibariyle Türkiye’nin yükseköğretimde dünya uluslararası öğrenci pazarındaki payı %0,94 olmuştur.
- Bu payın, 2018 yılına kadar %1,5’e çıkarılması beklenmektedir.

Türkiye’de Uluslararası Yükseköğretim

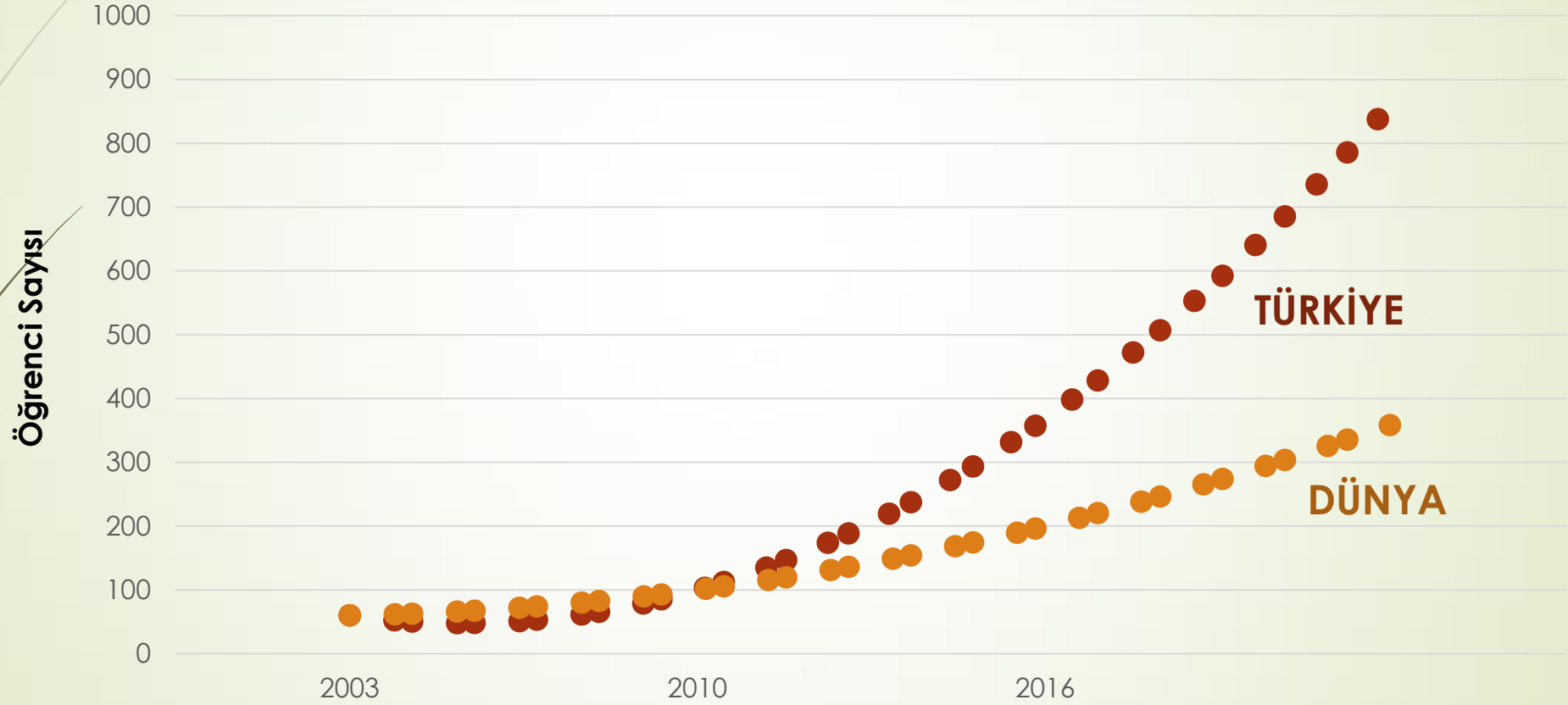
- Şekil 1, 2003-2016 yılları arasında Türkiye’de öğrenim görmekte olan uluslararası öğrencilerin sayısındaki artışı göstermektedir.
- Şekil 1’deki verilere bakıldığında, 2016 yılına kadar uluslararası öğrenci sayısının geçmiş yıllara kıyasla yaklaşık 6 kat arttığı görülmektedir (YÖK, 2017).

Türkiye’de Uluslararası Yükseköğretim

- Yükseköğretimin Türkiye’deki uluslararası gelişimi, eğitim-öğretimin Amerika, Avusturalya, Fransa ve İngiltere gibi ülkeler ile eğitim sahasında yarışabilecek konuma gelmesine katkı sağlamaktadır.
- Uluslararası öğrencilerin eğitimlerine dayalı geliştirilen ulusal yasalar, verilen eğitimlerin etkililiği, uluslararası öğrencilerin talepleri ve var olan eğitimlerine dayalı görüşleri gibi değişkenlerin, yükseköğretimde uluslararası öğrenci hareketliliğinin küresel yarışında değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Türkiye’de ve Dünya’daki Uluslararası Yükseköğretim Büyüme Oranlarının Karşılaştırılması (YÖK, 2017; OECD, 2016)

Araştırmanın Amacı

- Bu çalışma, Türkiye’de öğrenim görmekte olan uluslararası öğrencilerin mevcut yükseköğrenimlerine dayalı değerlendirmelerini ve Türkiye’de aldıkları eğitimin etki ve değerine ilişkin görüşlerini incelemeyi hedeflemiştir.
- Cinsiyet, uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkeler, yerleştikleri alt bölgeler ve fakülteler, program ve yaş gibi değişkenler, ilgili araştırmada demografik bilgiler olarak kullanılmıştır.

Yöntem

- Araştırma Modeli ve Örneklem
- Veri Toplama Araçları
- Verilerin Analizi

Araştırma Modeli ve Örneklem

- Bu araştırma çalışması betimsel tarama modeli ile yürütülmüştür.
- Çalışmanın örneklemini Türkiye'nin farklı şehirlerinin farklı üniversitelerinde öğrenim görmekte olan uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır.
- Araştırma kapsamında seçilen 850 uluslararası öğrenci ile araştırma yürütülmüştür.
- Ayrıca, çalışmada yer alan Türkiye'deki bölgeler, Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) yönteminden yararlanılarak belirlenmiştir.
- Ülke çapında farklı alt bölgelerden toplam 36 üniversite çalışmaya dahil edilmiştir.

Örneklem

- Tanımlanan alt bölgeler aşağıdaki gibidir:
 - İstanbul
 - Ankara
 - İzmir
 - Bursa ve Kocaeli
 - Gaziantep
 - Antalya ve Adana

Alt Bölgelere Göre Veri Toplanan Üniversite Sayısı

Tablo 3.

Alt Bölgeler	Veri toplanan Üniversite Sayısı
İstanbul Alt Bölgesi	17
Ankara Alt Bölgesi	5
İzmir Alt Bölgesi	6
Bursa ve Kocaeli Alt Bölgesi	3
Antalya ve Adana Alt Bölgesi	2
Gaziantep Alt Bölgesi	3
Toplam	36

Veri Toplama Araçları

- Çalışmada üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu araçlar:
 - Demografik bilgi formu
 - «Uluslararası Öğrencilerin Mevcut Eğitimlerine İlişkin Değerlendirmeleri Ölçeği» (Radmard,2012).
 - «Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'deki Eğitimlerinin Etki ve Değerine İlişkin Görüşleri Ölçeği» (Radmard,2012).
- Ölçekler, Türkçe ve İngilizce olacak şekilde hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

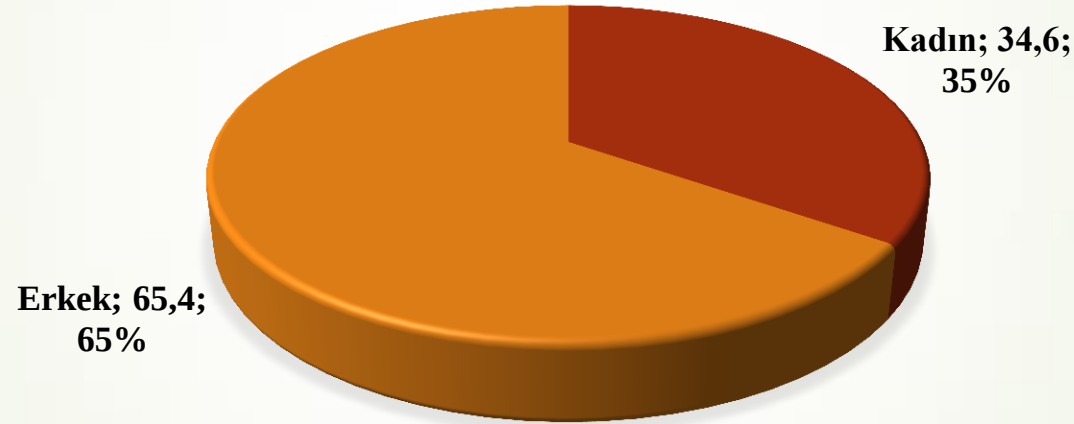
- Katılımcıların demografik bilgileri betimleyici istatistiklerle analiz edilmiştir.
- Ayrıca, «Uluslararası Öğrencilerin Mevcut Eğitimlerine İlişkin Değerlendirmeleri» ve «Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'deki Eğitimlerinin Etki ve Değerine İlişkin Görüşleri» ölçeklerinden alınan veriler, varyans analizi ve Bağımsız Grup t-testi aracılığıyla analiz edilmiştir.
- Verilerin analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır.

Bulgular-I

- Bu kısımda uluslararası öğrencilerin demografik bilgilerinden elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Aşağıdaki demografik değişkenlere dayalı sonuçlar sırasıyla paylaşılacaktır.
 - Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin Türkiye’de öğrenim görme sebepleri
 - Uluslararası öğrencilerin yerleştikleri alt bölge dağılımları
 - Uluslararası öğrencilerin alan, cinsiyet, program ve geldikleri bölge değişkenlerine göre yerleştikleri alt bölge dağılımları
 - Uluslararası öğrencilerin maddi olanaklarına göre yerleştikleri alt bölge ve geldikleri bölge dağılımları
 - Türkiye’de öğrenim görmeyi tercih eden uluslararası öğrencilerin bilgi kaynaklarının dağılımı
 - Uluslararası öğrencilerin seçtikleri alanlara bağlı olarak Türkiye’yi ilk sırada tercih etme dağılımları
 - Uluslararası öğrencilerin yerleştikleri alt bölgelere göre alan, cinsiyet, program ve geldikleri bölge dağılımları
 - Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme kaynaklarının dağılımı
 - Uluslararası öğrencilerin mezuniyet sonrası kariyer planlarının dağılımı

Türkiye’de Öğrenim Görmekte Olan Uluslararası Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları

Uluslararası Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Bu çalışmaya dünyanın altı farklı ülkesinden uluslararası öğrenciler katılmıştır. Katılımcıların %65 ini erkekler, %35 ini ise kadınlar oluşturmaktadır.

Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’de Yükseköğrenim Görme Sebepleri

Tablo 4.

Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’de Yükseköğrenim Görme İsteme Nedenleri	%
Ekonomik açıdan gelişmişlik	38,4
Yükseköğrenim sağlama imkanları	36,4
Kültürel yakınlık	32,7
Yaşam maliyetlerinin düşük olması	23,2
Coğrafi konumu	20,1
Türkiye’de akrabaların olması	18,9
Vize işlemleri /ikamet izni kolaylıkları	18,6
Güçlü ekonomik-siyasi bağlantılar	17,2
Kendi ülkesinde eğitim düzeyinin düşük olması	16,5
Yükseköğretimin özgürlükçü yapısı	16,4
Göç etme imkanları, kolaylıkları	14,2
Tesadüfi, kasıtlı bir seçim değil	13,8
Kendi ülkesindeki eğitim sistemi ile benzerliği	11,9
Eğitim gördüğü bu programın kendi ülkesinde olmaması	10,5
Başka nedenler	7,8

Uluslararası Öğrencilerin Yerleştikleri Alt Bölge Dağılımları

Tablo 5.

Uluslararası Öğrencilerin Yerleştikleri Alt Bölge Dağılımları	Örneklem (%)	Evren (%)
İstanbul	43,8	40,44
Ankara	26,44	19,99
İzmir	9,44	6,37
Bursa ve Kocaeli	9,09	18,73
Gaziantep	6,13	5,95
Antalya ve Adana	5,07	8,49

Tablo 6’da görüldüğü gibi, uluslararası öğrencilerin çoğunluğu % 43,8 oran ile İstanbul alt bölgesine yerleşmiştir. Bu oran, evrenin %40,44 ünü oluşturmaktadır. Ankara alt bölgesi, uluslararası öğrenciler tarafından ikincil olarak tercih edilen bölgedir.

Uluslararası Öğrencilerin Alanlarına Göre Yerleştikleri Alt Bölge Dağılımları

Alt bölgelere göre alan değerlendirmesi yapıldığında, **İstanbul alt bölgesine** yerleşen öğrencilerin çoğu Eğitim ve Sosyal Hizmetler (%56) alanını tercih etmiştir.

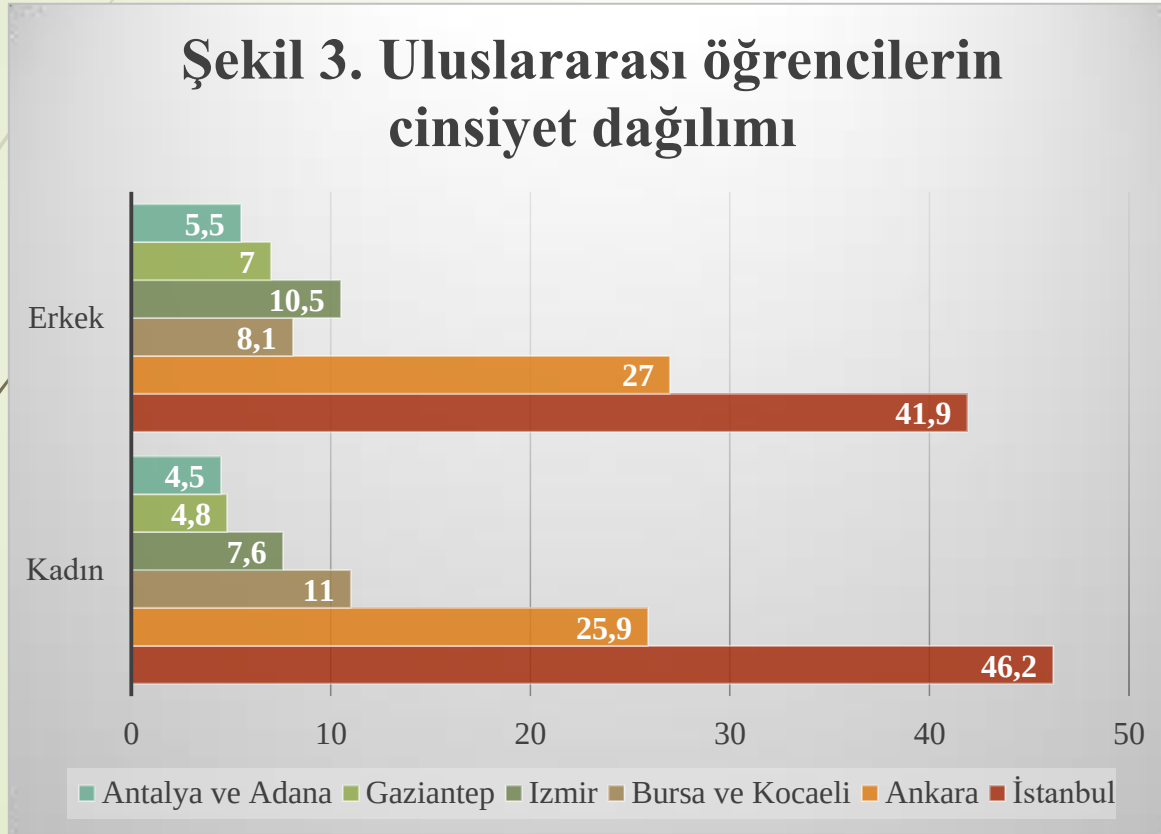
Ankara alt bölgesi için Doğa Bilimleri ve Matematik (%68) uluslararası öğrencilerin en çok tercih ettikleri alandır.

İzmir alt bölgesi için Sosyal Bilimler ve İşletme alanlarının tercih edilme oranının %15, **Bursa ve Kocaeli alt bölgesi** için de aynı alanının tercih edilme oranının %20 olduğu görülmektedir.

Gaziantep alt bölgesi için Eğitim ve Sosyal Hizmetler alanı (%15) en fazla tercih edilen alandır.

Antalya ve Adana alt bölgesi için Tarım ve Hayvancılık (%17) alanı diğer alanlara göre daha çok tercih edilmiştir.

Uluslararası Öğrencilerin Cinsiyete Göre Yerleştikleri Alt Bölge Dağılımları

Şekil 3, uluslararası öğrencilerin cinsiyet dağılımını göstermektedir. Şekle göre, erkek ve kadınların çoğunun İstanbul alt bölgesine yerleştiği görülmüştür. Ankara alt bölgesinin ise ikinci olarak tercih edildiği

Ankara, ikinci olarak erkek ve kadın öğrenciler tarafından yoğunlukla tercih edilen alt bölge olmuştur.

Uluslararası Öğrencilerin Geldikleri Bölgeye Göre Yerleştikleri Alt Bölge Dağılımları

Tablo 6.

	Gaziantep	İstanbul	İzmir	Bursa ve Kocaeli	Ankara	Antalya ve Adana
Asya	2,20	46,30	7,50	14,10	24,70	5,30
Ortadoğu	14,90	47,10	5,90	3,20	26,20	2,70
Afrika	5,60	37,50	13,90	2,80	32,40	7,90
Avrupa (AB)	1,80	36,40	14,50	9,10	27,30	10,90
Avrupa	1,50	40,90	6,10	27,30	24,20	0,00
Balkanlar	0,00	58,10	6,50	25,80	9,70	0,00
Amerika	0,00	50,00	12,50	0,00	37,50	0,00

Uluslararası Öğrencilerin Geldikleri Bölge Dağılımları

Tablo 7.

Uluslararası Öğrencilerin Geldikleri Bölge Dağılımları	%
Asya	27,6
Orta Doğu	26,7
Afrika	26,5
Avrupa (AB)	6,7
Avrupa	7,8
Balkanlar	3,8
Amerika	0,9

Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'ye Geliş İmkanları Dağılımları

Tablo 8.

	Geldikleri Bölge						
	Asya	Ortadoğu	Afrika	Avrupa(AB)	Avrupa	Amerika	Balkanlar
Kendi Devletinin Bursu	15,20	11,60	19,00	18,90	20,00	25,00	0,00
TR Bursu	43,90	50,20	50,00	35,80	49,20	25,00	62,10
Kendi Birikimi	39,50	31,20	25,50	39,60	27,70	50,00	31,00
Diğer	1,30	7,0	5,10	5,10	3,10	0,00	6,90

Türkiye’de Öğrenim Görmeyi Tercih Eden Uluslararası Öğrencilerin Bilgi Kaynaklarının Dağılımı

Tablo 9.

	İzmir	Bursa ve Kocaeli	Ankara	Antalya ve Adana	İstanbul	Gaziantep
Eğitim Şirketleri	10,10	7,80	28,20	7,00	12,60	13,50
Devlet Kurumları	24,10	9,10	15,00	30,20	13,10	42,30
Tanıdık	11,40	10,40	18,20	4,70	8,40	19,20
İnternet Kaynakları	48,10	48,10	57,50	58,10	46,50	21,20
Aile Tavsiyesi	89,90	89,60	79,60	88,40	74,90	59,60
Akademisyen Tavsiyesi	83,50	93,50	83,70	86,00	85,50	73,10
Arkadaş Tavsiyesi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00

Uluslararası Öğrencilerin Seçtikleri Alanlara Bağlı Olarak Türkiye'yi İlk Sırada Tercih Etme Dağılımları

Tablo 10.

Uluslararası Öğrencilerin Seçtikleri Alanlara Bağlı Olarak Türkiye'yi İlk Sırada Tercih Etme Dağılımları	%
Doğa Bilimleri ve Matematik	78,30
Sağlık Bilimleri	68,70
Eğitim ve Sosyal Hizmetler	66,70
Tarım ve Hayvancılık	66,70
Mühendislik	63,30
Sosyal Bilimler ve İşletme	59,40
Beşeri Bilimler	59.00

Uluslararası Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Kaynaklarının Dağılımı

Tablo 11.

Türkçe Öğrenme Kaynaklarının Dağılımı	
	%
TÖMER	56,8
Üniversite İçi Dersler	17,4
TV	16,5
Diğer	15,8
Aile	12,6
Ülkesindeki Kurslar	11,8

Uluslararası Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Kariyer Planlarının Dağılımı

Table 12.

Uluslararası Öğrencilerin Kariyer Plan Dağılımları	%
Kendi Ülkesine Dönme İsteği	34,5
Türkiye’de Çalışma İsteği	31,2
Kararsız	13,4
Gelişmiş bir Ülkeye Gitme İsteği	12,2
Ülkesine Komşu Olan Başka Bir Ülkeye Gitme İsteği	5,9
Diğer	1,7

Bulgular-II

Bulguların ikinci kısmı, çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen sonuçları anlatmaktadır.

Kullanılan ölçeklerden alınan puanların, araştırmanın bağımsız değişkenlerinden olan “geldikleri bölge, yerleştikleri bölge, alan, cinsiyet ve Türkçe konuşma düzeyi” açısından istatistiki anlamlılık (p) değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular-II

Çalışmanın bu aşamasında her iki ölçekten elde edilen sonuçlar ayrı ayrı ele alınmıştır.

«*Uluslararası Öğrencilerin Mevcut Yükseköğretimlerine İlişkin Değerlendirmeleri Ölçeği*» aracılığıyla elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekliyle gruplandırılmıştır:

- **Türkiye’de alınan eğitimin uluslararası öğrencilerin;**
 - **mesleki gelişimlerine etkisi**
 - **akademik danışmanlarının sorun çözme durumlarına etkisi**
 - **ders veren öğretim elemanlarının uluslararası öğrencilere desteğine etkisi**
 - **öğretim elemanlarının uluslararası öğrencileri değerlendirmesine etkisi**
 - **eğitim ortamlarının fiziksel koşullarına etkisi**
 - **öğretimlerinde Türkiye’deki arkadaşlarının desteği**
 - **üniversite içerisindeki sosyal ve kültürel faaliyetlerin uluslararası öğrencilerin çok yönlü gelişimlerine katkısı**

açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular-II

«Uluslararası Öğrencilerin Aldıkları Eğitimin Etki ve Değerine İlişkin Görüşleri Ölçeği» aracılığıyla elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekliyle gruplandırılmıştır:

- Türkiye’de alınan eğitimin uluslararası öğrencilerin;
 - kişisel gelişimlerine katkısı
 - diğer kültürleri anlamalarına katkısı
 - eleştirel düşünme becerilerine etkisi
 - özgüven gelişimlerine etkisi
 - sorun çözme becerilerine etkisi
 - farklı kültürlerle karşı açık görüşlü olmaları konusundaki katkısı
 - farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişime katkısı
 - küresel bilgi ve beceri kazanımlarına etkisi
 - meslek edinimlerine etkisi
 - gelecek işverenlerinin öğrencilere karşı olan tutumuna etkisi

açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular-II

Tablo 13.

	Geldikleri Bölge	Yerleştikleri Bölge	Cinsiyet	Alan	Türkçe Konuşma Düzeyi
Uluslararası Öğrencilerin Mevcut Eğitimlerine İlişkin Değerlendirmeleri Ölçeği (Ö1)	- (F=1.342, p=.236)	+ (F=8.629, p=.000)	- (t=-1.342, p=.236)	+ (F=2.157, p=.045)	+ (F=4.646, p=.003)
Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'deki Eğitimlerinin Etki ve Değerine İlişkin Görüşleri Ölçeği (Ö2)	- (F=1.767, p=.103)	+ (F=5.183, p=.000)	- (t=-0.242, p=.809)	- (F=0.533, p=.783)	+ (F=5.227, p=.001)

Türkiye Durum Çalışması

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR
hamideertepinar@aydin.edu.tr